

OBSAH

Úvod 9

Objasnění pojmů 10

Ekologická stabilita krajiny ve vztahu k hydrosféře 11
Energetická bilance krajiny 12
Interakční funkce krajiny 13
Ekologická stabilita a nástroje jejího udržení 14
Biodiverzita 15

Voda v krajině 16

Příjem vody 17
Objem vody 17
Výdej vody 17
Balance vody v krajině a její význam 19

Vodní režim jako základ revitalizace krajiny 21

Povodí toku 21
Působení vodních toků na krajinu 21
Korytotvorná činnost vodních toků 21
Problematika vzájemných interakcí vodního toku a jeho okolí 23
Základní koncepce přírodě blízkých úprav vodních toků 23
Obnova a údržba koryt vodních toků z pohledu krajinného ekologa 25
Problematika optimálního řešení rozlivů v území bez ochranných hrází a s ochrannými hrázemi 26
Ochrana toku pomocí infiltračních (vsakovacích) pásem 26
Situování infiltračních pásem 27
Ekologické aspekty revitalizačních úprav drobných vodních toků 28
Trasa vedení koryta 29
Příčný a podélný profil koryta 29
Břehová stabilita koryta 30
Průtočná kapacita koryta 30
Vegetační doprovod koryta 31
Problematika biologického doprovodu koryta toku 32
Ekologická vhodnost travin do vegetačního doprovodu koryta 35
Ekologická vhodnost dřevin do vegetačního doprovodu koryta 36
Dynamika ekologických procesů v lužních lesích 37
Faunistické aspekty revitalizace vodních toků 39
Vliv dna a břehů na faunistické oživení vodních toků 39
Proces revitalizace vodních toků 41
Postup revitalizace vodních toků 41
Revitalizace drobných vodních toků 42
Rámcová metodika revitalizačních opatření na malých vodních tocích 43
Rámcová metodika revitalizačních opatření v horských povodích 43
Přínosy revitalizace drobných vodních toků ve vztahu k okolní krajině 49
Aspekty revitalizace na dolních tocích řek 51
Rámcová metodika revitalizačních opatření na dolních tocích řek 53
Limity využívání zemědělské půdy ve vztahu k revitalizačním povodím 55
Protipovodňové efekty revitalizací vodních toků 56

Povrchové vody akumulované 58

Přirozené akumuláční prostory – mokřady a jejich funkce 60
Základní charakteristiky a funkce mokřadů 62
Usměrňování toků sluneční energie 62
Hromadění živin a produkce biomasy 62
Retenční kapacita mokřadů 65
Evoluce mokřadů 68

Degradace mokřadů a možnosti jejího řešení 70
Vývoj rostlinného krytu 72
Vliv využívání půdy 73
Možnosti obnovy povodí 74
Rybníky a malé vodní nádrže 77
Historický vývoj 77
Ekosystémy rybníční kotliny 81
Degradace rybníčních ekosystémů a možnosti jejího řešení 83

Lesy v krajině 87

Zemědělská krajina a pozemkové úpravy jako významný nástroj pro její ochranu a tvorbu 118

Ekonomické problémy krajinotvorných programů 122

Úvod k problému financování 122
Teoretická východiska 122
Úloha státu při ochraně životního prostředí 124
Veřejné finance a ochrana životního prostředí 125
Výdaje na péči o životní prostředí 125
Souhrn 130
Efektivnost výdajů z veřejných rozpočtů na ochranu životního prostředí 131
Teoretické přístupy k hodnocení efektivnosti 131
Priority v ochraně životního prostředí a efektivnost výdajů 132
Analýza efektivnosti nákladů 133
Ekonomické posouzení aktivit, které ovlivňují ekologii krajiny 134
Aplikace metody 139

Teoretické a filosofické souvislosti 142

Širší environmentální souvislosti z pohledu vztahu k OSN a EU 142
Typologie teorií o ekologii krajiny 147
Stručný výkladový významový slovníček použitých výrazů 167
Obsah stručného výkladového významového slovníčku použitých výrazů 189

Textové přílohy

Příloha 1
Obnova přirozeného režimu Úpského rašeliniště v Krkonošském národním parku 191
Příloha 2
Revitalizace rybníka Baniř a obnova mokřadu 193
Příloha 3
Některé metodické aspekty projektování revitalizačních opatření na vodních tocích 195
Příloha 4
Rámcová metodika hodnocení stavu břehových porostů a posouzení potřeby jejich realizace 197
Příloha 5
Výběr protierozních opatření realizovaných v zemědělském povodí ve vztahu k revitalizacím vodních toků 204